

FEDERATIUNEA

Diurnalu politicu, literariu, comercialu si economicu.

Va esti Luni-a, Mèrcuri-a, Vineri-a ser'a, si Dominec'a deminèti'a.

Cancelari'a Redactiunii:

Malulu inf. alu Dunarii, Nr. 32.

Locuinti'a Redactorului:

Malulu inf. alu Dunarii, Nr. 19.

Scrisorile nefrancate nu se voru primi decâtu numai de la corespundintii regulari ai „Federatiunii“

Articlii tramisi si nepublicati se voru arde.

Pretulu de Prenumeratiune:

Pro trei lune . . . . 4 fl. v. a.
Pro siese lune . . . . 7 fl. 50 ac
Pre anulu intregu. . . 15 fl.

Pentru Romania:
4 galb. pre anu, — 2 galb. pre 1/2 de anu, — si 1 galb. pre 1/4 de anu.

Pentru Insertiuni:
10 cr. de linia, si 30 cr. taps'a timbralu pentru fiesco caro publicatiuno separatu. In Loculu deschisuu 20 cr. de linia
Unu asemplariu costa 10 cr.

Pest'a, 3 15. fanru, 1868.

Diet'a Ungariei incuviintiase ministrului de financie a lu tieroi a potè contrage unu imprumutu de statu in suma de 60 milioane florini (150 mil. franci) cu scopu de a se intrebuintia pentru construirea de câli ferate spre innaint'area mediuloceloru de comunicatiune si prin urmare spre innaint'area comerciului. D. ministru Lonyai afi lase câ banii sunt in prisosintia in piati'a europeana, ceea ce se credeà, pentru câ se scieà, totolata adause dsa câ impregiurârile nu eurenlu ar potè fi mai favorabile pentru imprumutulu ungurescu, decâtu precanduu ceruse incuviintiarea dietei, — éra se credeà, — in fine descoperi dsa cu ostentatiune câ societatea, carea stâ gaf'a a da banii, aseptu numai incuviintiarea, celelalte sunt treb'a dsale, — acest'a inca i-se creliu si nu numai majoritatea dietale ci toti membrii magiari ai dietei erà mandri de a posele unu ministru atâtu de harnicu, dar mai vertosu lingusià mandrii nationale magiare câ poterile financiare a le Europei se indesuesce a realisà imprumutulu ungurescu. — Deceptiunea este asta-di cu atâtu mai mare dupa ce se cunosc resultatulu acestei operatiuni nefericite. D. Lonyai au facutu unu fiascu, asiè se dice, inca si diurnalele guverniale, intre cari „Pester Lloyd“ in prima linia vine a combate aspru pre bietulu ministru, si barbatulu carele pana eri alalta eri fusese consideratu de capacitate, ma singur'a capacitate financiara magiara, asta-di e declaratu de necapace, neharnicu. Da, d. Lonyai n'au scosu-o la cale, dar fiasculu nu este alu dsale, ci alu „imprumutulu ungurescu“ Diferentia de mare insemnetate. Noi, precandu se negocià imprumutulu pre la Paris, atrasemu atentiunea cetitoriloru nostri a supr'a opiniunii vienesiloru in asta privintia, si petrusesemu d'in capulu locului tendintia de a compromite tota operatiunea d'in cauza câ se faceà d'in partea cislaitaniei, precandu daca se faceà in solidaritate cu Translaitania ar fi isbutitu, dupa parerea vienesiloru cari diceà „ceea ce nu pote Ungari'a singura, o pote cu Austri'a d'impreuna. Aci diace deslegarea. De altmintrea inca se vorbesce câ poterile financiare nu se multiunià numai de garanti'a Ungariei, ci mai cereau garanti'a solidaria a Austriei. — Miile cari le au prepeditu d. Lonyai pentru a cumperà opiniunea favorabila a piatiei europene, s'au datu numai in desiertu, press'a europeana recumendà cu tota oratori'a sa in florilata imprumutulu ungurescu, ca si-a plinitu detorintia platita, dar n'a folositu nemica. Se pare câ imperiulu magiaru nu este atâtu de infricosiatu impunetoriu si reputatu in afara, precum credu unii pre a casa, si precum li-ar placè a ne face sè credemu toti cei ce ne indoimu. Noi credemu câ neci ambele imperie cis,-si-translaitanicu n'au mare reputatiune, si pote fi câ d'impreuna inca forte cu anevoe ar potè realisà unu imprumutu de statu, nu vremu sè afirmâmu câ intr'o suma bagatela — pentru unu imperiu duplice — de 60 milioane flor. ci pentru suma mai marisiora, amesuratu necurmateloru lipse a le guvernulu austriacu, lipse cari nu mai inceta, ba neci nu scadu macaru. — Este lucru de mirare câ d. Lonyai neci cu procentu mari de 7 1/2% n'au potutu realisà imprumutulu. Romani'a, care nu este imperiu capeta imprumuturi mai eftine cu 1/2%, cu tote câ censulu legalu in tiera este de 10%. Lasâmu dlui ministru ca sè mediteze dsa asupr'a causei si insemnetatii acestoru impregiurâri. — Avemu sè constatâmu câ d. Lonyai, ministru de financie alu imperiului ung., in locu de 60 milioane n'au capetatu decâtu numai a trei-a parte, adeca 20 mil. fl. ceea ce dovedesce câ operatiunea dsale n'au

reesitu, dsa au facutu fiascu, precum dicu diurnalele ambeloru imperie, chiaru si diurnalele subventiunate, facandu observatiuni sarcastice, uitandu a cercetâ fundulu lucrului, dar ce sè le faci, ministrulu e de vina, câ-ci unu imperiu atâtu de reputatu capeta bani cu troc'a. Acum'a pentru d. Lonyai a sositu epoca forte critica, ce sè face? Diet'a i-au incuviintiatu unu imprumutu de 60 mil., éra dsa au capetatu numai 20 mil., urmarea firesca este câ are sè reporteze dietei despre acestu resultatulu stralucitu. Dsa are sè versesca negresitu d'intr'o corda mai mole, ca mai innainta. Opiniunea generale manifestata in press'a austro-magiara este, ca d. Lonyai sè se desfaca de tota operatiunea, fiindca este a se prevedè câ diet'a va respinge-o. Suatulu ni-se pare a fi de prisosu, câ-ci d. Lonyai totu de ar vrè sè face alta ce-va, adeca o noua operatiune, nu ar potè, câ-ci nu i-ar succede neci preatât'a, ci ar face unu nou fiascu si mai mare, deci nu-i remane de facutu alta ce-va decâtu a aseptâ cu buna patiintia redeschiderea siedintieloru dietale si conclusele prin cari se voru despune a se luà alte mesure mai potrivite.

Noulu ministeriu translaitanu au recitatu „crediliu“ sèu politicu cu ocaziunea redeschiderei siedintieloru senatului imp., atâtu presiedintele senatului D. Kaiserfeld câtu si alu ministeriului D. principe Auersperg marturisira nu numai câ sunt emanatiune alu principiului dualisticu, ci asecurara totodata câ voru fi inesorabili in contr'a staruintieloru, cari ar cercà a le pune pedece in calea efepuirei acestui sistemu inaugurat. Va sè dîca jumetatea dualistiloru va combate si infrenà pre Cehii, Polonii, etc. de in Translaitania, éra asta jumetate de d'incoce va infrenà pre Romani, Croati, Slovaci si Serbi. Nu scimuu pana unde si pana candu? negresitu pana candu se voru rumpe frenelè si itiele cele incurcate. Cale buna. — Este ridiculosa inse procedur'a dlui Giser'a (ministru de interne) prin carea cu totu aparatulu puse in lucrare intarirea impetecitei zidiri dualistice — vrendu a o impropti cu juramentulu burocratiei. Si ce minune! neci unu beamterasiu n'au refusatu pana acum juramentulu, cu tote câ li-se lasase in buna voi'a loru, de a-lu face, sèu-de a fi scosi d'in postu. Candu s'au mai pomenitu ca beamterii sè refuseze juramentulu? mai vertosu candu sciu bine urmarea alternativei. Ei jura pre un'a miie de constitutiuni un'a dupa alt'a, si rotele masinei burocratice se invertescu dupa cum se intorce insa-si masina, ce li pasa de sistemulu dupa carele e construita. Dni ministri actuali inca au fostu cea mai mare parte de a rondulu bachisti, schmerlingiani, adeca centralisti, asta-di totu ci sunt aprigi si inesorabili dualisti, pote câ mane poimane sè fie si federalisti, si asiè mai de parte. Dar daca dloru socotescu câ legiunea beamteriloru jurati sunt propt'a cea potinte a edificiului, apoi cu a nevoe este satyram nou scribere. Sè li fie de bine, si daca li-ar, fi singur'a propta, ne-amu fericità noi esti lalti antagonisti ai dualismulu inaugurat si pusu estu-modu in lucrare.

Guvernulu Italiei au presentatu Camerei unu proieptu de lege a supr'a reimpartirei si perceptiunii (incassarci) dârilor. Asta reforma are insemnetatea sa, câ-ci proieptulu autorizeza comunitatile a-si impartî si a incassà in se-si contributiunile directe, remanendu firesce respundietorie fatia cu statulu pentru totalitatea contributiunii. Unu felu de usiorarea pentru statu si comunitati si unu pasu micu spre decentralizare.

Camera deputatoru Franciei, in cursulu desbateriloru a supr'a legii de pressa, dovedesce putiena bunavointia fatia cu press'a, mai tote amendamintele cari tientescu la usiorare si progresu le respinge.

Cartea rosia

IV.

Cause orientali.

Abiè s'a restituitu pacea in centrulu Europei, candu rescolarea candiotiloru au atrasu atentiunea poteriloru câtra Orientu.

Scopulu dechiaratu alu rescolarei d'in Candia a fostu unirea acestei insule cu Greci'a. Simpatia Greciei a favorisatu intentiunei, si guvernulu regelui Giorgiu abiè a potutu remanè intre marginile, preste cari a trece nu este ertatu unu statu neutralu. Totu atunci s'a aretatu misicâri in mai multe pârtiale Turciei. Evinemintele d'in Turci'a au devenitu d'in di in di totu mai amenintatorie.

Principiulu fundamentale alu independintiei si integritatii imperiului otomanu, s'a recunoscutu d'in partea poteriloru europene prin conventiunea de la Parisu a. 1856. Poterile europene au asecuratu respectarea acestui principiu, si au dechiaratu câ voru aperà integritatea teritoriale a Turciei in contr'a ori ce amenintâri. In art. IX alu conventiunei si-au esprimat simpatiele pentru imbunetatearea sortii poporeloru crestine d'in orientu; dar totu atunci au recunoscutu, câ n'au dreptu a se mestecà in relatiunile sultanului fatia cu supusii sèi, sèu in administratiunea interna a imperiului. Austri'a Franci'a si Angli'a a mai legatu inca si alta conventiune speciale, prin carea s'au deobligatu cumcâ in casu candu nu s'ar tienè punctele conventiunei de la Parisu, suntu detorie a intreveni cu putere armata.

Dreptu aceea Austri'a a veditu de bine a petrece cu atentiune agera evinemintele d'in peninsula Balcanului; pentru a preveni turbarâriloru si pentru a satisfacè obligaminteloru dictate de conventiune, a protestatu, nu cumva revolutiunea d'in Candia sè fie impartasita in vreo ajutorare materiale sèu morale. Dar pre langa tote aceste sentiulu umanu i-a impusu ca prin o flota c. r. sè transporte in Greci'a pre fugarii candioti. — De alta parte cabinetulu Mai. Sale n'a potutu a nu se interesà de sortea poporeloru crestine d'in Turci'a, in câtu i-a ertatu articulu respectivu d'in conventiune. Anume cabinetulu Mai. Sale a aretatu o viua interesare de sortea muntenegreniloru, in favorea caror'a ambasadorulu c. r. d'in Constantinopole a desfasuratu mare activitate la complanarea certeloru escate intre principele Nicolau si port'a otomana.

In asemenea direptiune si in contielegere cu alte poteri a lucratu regimulu Mai. Sale pentru estragearea vigeliei turcesci d'in forteretiele Serbiei. Cabinetulu Mai. Sale petrundu de convingerea cum câ reformele interne in imperiulu otomanu suntu a se face cu incongiurarea greutatiloru, ce contine in sine conceptulu „cestiunei orientali“, — s'a nisuitu ca poterile europene sè intielega, cumcâ acele reforme nu se potu face, decâtu prin contielegerea si resolutiunea loru unita, abservandu-se si interesele particulari a le fie-carui statu.

Guvernulu austriacu esaminandu fâra preocupatiune starea lucruriloru in Turci'a, a ajunsu la convingerea, câ pentru garantarea pazei neincungiurabile este de lipsa a estinde protectoratulu poteriloru europene asupra Turciei si a pune pedece influintiei totu mai amenintatorie, ce eserceza Rusi'a in Orientu. Interesele pazei si ecuilibrului europeanu impunu poteriloru garantatorie a restringe acesta influintia a Rusiei intre marginile cuvenite si prescise prin conventiunea de la Paris. D'in acèsta cauza si pentru organisarea referintieloru d'in Orientu, s'a parutu a fi cu scopu, ca sè se alege ore-si care punctu de plecare. Ast'a ar pofti-o si sustienerea bunel contielegeri si a concordiei între poteri.

Austri'a la inceputulu anului 1867 a comunicatu aceste pâreru a le sale cabinetulu d'in Paris.

D'in comitatulu Zarandu.

(G.) In dfilele prime ale lunei curente, februaru, universitatea comitatulu Zarandu a tienutu in continuu siedintie, unde s'a pertraptatu obiepte destulu de momentose, si s'a adusu concluse, ce credemu câ va interesà si publiculu.

1. Scimuu câ ministrulu de justitia a elaboratu unu proieptu de lege pentru procedur'a civile; in

